

การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

สุจินต์ สว่างศรี

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

E-mail: sujinp@hotmai.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย และ 2) พัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสิทธิผลในประเทศไทย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูจาก 3 กลุ่มสถานศึกษาคือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม จำนวน 45 คน เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หาข้อจำกัด ภัยคุกคาม และแนวทางการแก้ปัญหา สัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย จำนวน 8 คน และระดับปฏิบัติการ จำนวน 9 คน รวม 17 คน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลและตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 9 คน การรวบรวมข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่การสอบถามความคิดเห็น โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความเป็นไปได้ของรูปแบบจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม จำนวน 780 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Swot) ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายในมีข้อจำกัด ด้านโครงสร้างและนโยบายด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ อุปสรรคด้านสังคมและวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ของสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม ทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย จัดในสถานศึกษา 3 หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม องค์ประกอบของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญา มี 8 ด้าน 34 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความเป็นมืออาชีพ 7 ตัวชี้วัด 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 4 ตัวชี้วัด 3) การคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน 2 ตัวชี้วัด 4) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 5 ตัวชี้วัด 5) ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน 3 ตัวชี้วัด 6) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2 ตัวชี้วัด 7) ด้านการให้บริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 8 ตัวชี้วัดและ 8) ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3 ตัวชี้วัด

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา, การพัฒนา, รูปแบบการจัดการศึกษา, สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

The Development of Educational Management Model for the Persons with Intellectual and Developmental Disabilities in Thailand.

Sujin Sawangsri

Graduate Student-Special education administration, Suan Dusit Rajabhat University

E-mail: sujjinlop@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the state of educational management model for intellectual disabilities in Thailand, and 2) develop with effectiveness on educational management model for the intellectual disabilities in Thailand.

This selective research comprised firstly a qualitative research, resulting from the school administrator group seminar, deputy directors for academic affairs, and 45 teachers from 3 schools groups namely special education centers, special schools and inclusive schools, in order to analyze the environment, find strengths, weakness and resolutions; in – depth interview 8 experts of policy levels, and 9 experts of performance levels, a total of 17 experts in order to analyze the schools components with effectiveness and check its correctiveness, appropriateness and possibilities of the model from 9 experts using focus group discussion. The data covered were contents analysis , and secondary a quantitative research was used to ask about opinions from 780 samples of special education centers, special school and inclusive schools on the possibilities of the model. The data used were percentage (%) mean (\bar{X}) and standard deviations (S.D)

The findings showed as follows;The present state and problems in the Education administration for the student with the developmental and intellectual disabilities in Thailand by Swot technic, composed of the internal environment within the weakness or limitation of 2s are structure and policy, quality of students and services, and 4 Ms are man, money, materials and administration. External environment within the threats of social and culture, technology, economics political and laws special education schools, special centers and inclusive schools. They cannot give good quality education for the students with the developmental and intellectual disabilities.

The aforementioned model, held in 3 school authorities, namely special centers, special schools and inclusive schools had 8 experts and 34 indicators of school opponents with effectiveness in learning management for the intellectual disabilities as follows: 1) 7 indicators of professional aspects. 2) 4 indicators of inclusive vision aspects 3) 2 indicators of expectation on the students success aspects. 4) 5 indicators of holding activities to develop the students potential aspect. 5) 3 indicators of making lessons plan aspect. 6) 2 indicators of environment management to support

learning management aspect 7) 8 indicators of providing educational services with quality aspect.
8) 3 indicators of being a learning organization aspect.

The experts agreed that said model had appropriateness, possibilities, correctiveness, and were able to make use of developing educational management for intellectual disabilities in Thailand effectively.

Keywords: Person with Intellectual and developmental disabilities, Development, Educational Management Model, Effective school

บทนำ

การช่วยเหลือคนพิการให้สามารถอยู่ในสังคมได้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม ปัจจุบันคนพิการในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้รับการส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีบทบาทในสังคม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550, น.8) ซึ่งได้กำหนดสิทธิ ความเสมอภาคของคนพิการไว้อย่างชัดเจนในหลายมาตรา เช่น มาตรา 30 วรรค 1 กล่าวว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ และในด้านโอกาสในการได้รับการศึกษาได้กำหนดไว้ในมาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง

นอกจากนี้ สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, น. 1) มาตรา 10 วรรค 2 กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่

แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551, น.3) ยังได้กำหนดไว้ในหมวด 1 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาโดย มาตรา 5 กล่าวว่าคนพิการมีสิทธิ ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมทั้งได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยนั้นมีโอกาสเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนทั่วไปน้อยมากทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ ประการแรก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองของเด็กปกติยังมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความบกพร่องค่อนข้างน้อย ประการที่สอง ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษ ประการที่สาม ชั้นเรียนในโรงเรียนปกติมักเป็นชั้นเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีนักเรียนประมาณ 30-50 คน ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่ต้องสนองตอบเป็นรายบุคคลได้ ประการที่สี่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปานกลางถึงรุนแรงนั้นต้องการความช่วยเหลือมากกว่าเด็กที่มีความบกพร่องระดับน้อย จึงเป็นปัญหาที่หนักมากสำหรับครูผู้สอนในชั้นเรียนทั่วไป ดังนั้น การจัดการ

ศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางถึงรุนแรงจึงถูกแยกออกมาจัดในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องโดยเฉพาะ (Special School) ซึ่งเชื่อว่า บุคลากรในโรงเรียนเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมมาทางด้านนี้โดยเฉพาะ น่าจะสามารถจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กเหล่านี้ได้ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า โรงเรียนการศึกษาพิเศษที่เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการนี้ ยังคงมีปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับปานกลางและระดับรุนแรงอยู่นั่นเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเฉพาะความพิการไม่มีหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มนี้ ไม่ตอบสนองต่อความต้องการพิเศษของเด็ก นอกจากนี้ โรงเรียนยังไม่มี การวางแผนการเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่เรียนอยู่ในโรงเรียน ก่อนที่จะมีการจำหน่ายออกจากโรงเรียน ทำให้ทั้งบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและผู้ปกครอง ประสบกับปัญหาเฉพาะหน้า เพราะไม่ได้เตรียมความพร้อมในการจัดการชีวิตหลังจากถูกจำหน่ายออกจากโรงเรียนไว้ล่วงหน้า

การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของ ศูนย์การศึกษาพิเศษที่ให้บริการบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยังขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถส่งต่อนักเรียนไปยังโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการได้ ปัญหาที่พบโดยจัดลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ บุคลากรมีภาระงานมาก และขาดการติดตามสำรวจเด็กพิการผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือไม่เต็มที่ ขาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการ บุคลากรมีภาระงานมาก ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และขาดงบประมาณสนับสนุนขาดการทำวิจัยเพื่อการศึกษา (วิรัช ภูเหล็ก, 2547) ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและ

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพปัญหาภัยคุกคามของการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย โดยได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาในต่างประเทศ เพื่อกำหนดองค์ประกอบของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสิทธิผล เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1.ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย
- 2.พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสิทธิผลในประเทศไทย

วิธีดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลในการเสวนากลุ่มเพื่อค้นหาสภาพปัญหา ภัยคุกคาม แนวทางแก้ไขปัญหา และกรอบแนวคิดของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่

1.1.1 บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 15 คน

1.1.2 บุคลากรในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 15 คน

1.1.3 โรงเรียนเรียนร่วมที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจำนวน 15 คน

1.1.4 ผู้ปกครองของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3 คน

1.1.5 ผู้แทนองค์กรคนพิการ 3 คน

1.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1.2.1 การสอบถามข้อมูลด้วยเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหาร/หัวหน้ากลุ่ม และครู/เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด/เขตการศึกษา โรงเรียนเรียนร่วม

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหาร/หัวหน้ากลุ่ม และครู/เจ้าหน้าที่โรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 19โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จาก

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 64 ศูนย์

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาจำนวน 12 ศูนย์

โดยรวมสุ่มจากทุกภูมิภาค จำนวน 60 โรงเรียน ประกอบไปด้วยผู้บริหาร รองฝ่ายวิชาการ และครู จำนวน 318 คน

เพื่อนำไปวิเคราะห์ถึงรูปแบบของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาและพัฒนาบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

1.2.2 การวิเคราะห์ ทฤษฎีสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารโรงเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนเรียนร่วม และศูนย์การศึกษาพิเศษ และกลุ่มผู้บริหารที่เป็นผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) จำนวน 15 คน โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารระดับนโยบายจำนวน 9 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาจนเป็นผลสำเร็จ จำนวน 6 คน

1.2.3 การตรวจสอบรูปแบบผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบรูปแบบสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ได้แก่

-บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด/เขตการศึกษา

-บุคลากรในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ/โรงเรียนเรียนร่วมที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

-ผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ

-ผู้แทนจากสมาคมช่วยคนพิการทางสติปัญญาฯ

ระยะเวลา

การรวบรวมข้อมูลอยู่ในช่วงเวลาระหว่างปีการศึกษา 2556

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยเครื่องมือตามระยะการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย ประกอบด้วย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้ทราบข้อจำกัด (Weakness) จุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threats) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ และโรงเรียนเรียนร่วม

1.2 เครื่องมือวิเคราะห์กรอบทฤษฎี สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยสถานภาพทั่วไป เพศ ระดับการศึกษา และอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครู ที่มีต่อองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ใน

การพัฒนาการบริหารจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543, น.67) ที่ว่าให้มีจำนวนที่มากพอเพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น.107)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในลักษณะของแบบสอบถามปลายเปิด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อกำหนดเป็นรูปแบบการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

2.3 การตรวจสอบรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบเป็นคำถามแบบมีโครงสร้างเพื่อหาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้รับข้อมูลคืนมาแล้วพิจารณาตรวจสอบเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลการเสวนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อให้ทราบข้อจำกัด (Weakness) จุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threats) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์กรอบทฤษฎีสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบรูปแบบในเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

3.1การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ (%)

3.2การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น.103)

3.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่ได้โดยการใช้ค่าความถี่ (frequency) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.วิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มที่สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของการนำไปใช้ของรูปแบบที่ได้ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

สรุปผลที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

จากการเสวนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจุดแข็ง ข้อจำกัด โอกาส และภัยคุกคาม ดังนี้

1.1 สรุปผลการเสวนากลุ่มของบุคลากรจากศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่ามีสภาพปัจจุบันปัญหา ข้อจำกัด และภัยคุกคาม ดังนี้

ข้อจำกัด

1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย พบว่าโครงสร้างการบริหารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่มีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของศูนย์การศึกษาพิเศษ

2) ด้านการให้บริการ และคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่ามีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับแผนพัฒนาศึกษภาพผู้เรียน ซึ่งได้แก่ แผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล แผนเปลี่ยนผ่าน และกระบวนการตอบสนองต่อผู้เรียน (RTI)

3) ด้านบุคลากร ผู้บริหารขาดประสบการณ์ ในการบริหาร บุคลากรส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับงานที่ปฏิบัติ ขาดนักสหวิทยาการที่มีความรู้โดยตรง การทำงานของพี่เลี้ยงไม่ตรงสายงาน เงินเดือนของพี่เลี้ยงไม่สมดุลกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

4) ด้านการเงิน การจัดงบประมาณไม่เพียงพอกับบทบาทหน้าที่ งบประมาณของศูนย์การศึกษาพิเศษไม่ได้จัดให้สอดคล้องกับพื้นที่การให้บริการ ทำให้ยากต่อการจัดการ

5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อที่ใช้ในการช่วยเหลือ เด็กพิการจัดให้ไม่ตรงกับความต้องการ เด็กพิการ มีความล้าสมัย ไม่สอดคล้องหรือสามารถนำไปใช้ได้จริง

6) ด้านการบริหารจัดการ การสรรหาผู้บริหารได้บุคลากรที่ไม่ตรงกับความต้องการ ระบบเชื่อมต่อกับเครือข่ายการส่งเด็กพิการเรียนร่วมยังไม่มีประสิทธิภาพ

ภัยคุกคาม

1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษปรับสภาพไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และครอบครัวของเด็กพิการไม่นำเด็กมาเข้ารับการพัฒนา และเรียนรู้ เพราะยึดติดกับคำว่าเด็กพิการไม่สามารถเรียนได้ หรือเรียนไปก็ไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

2) ด้านเทคโนโลยี คนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีได้เท่าที่ควร อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้มาแล้วเก็บไว้ ไม่นำออกมาใช้ จึงทำให้เกิดความล้าสมัยหรือเกิดการชำรุด

3) ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวคนพิการส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ซึ่งมีปัญหาในการเลี้ยงดูเด็กเหล่านี้ ทำให้เด็กพิการขาดความรักความอบอุ่น ส่งผลให้มีความรุนแรงทางอารมณ์เป็นอย่างมาก

1.2 สรุปผลการสัมมนาบุคลากรจากโรงเรียนเฉพาะความพิการพบว่า มีสภาพปัจจุบัน ปัญหา ข้อจำกัด ภัยคุกคาม และแนวทางแก้ไข ดังนี้

ข้อจำกัด

1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย ครูไม่เข้าใจว่างานที่ได้รับมอบหมายอยู่ฝ่ายใด ครูมีการเข้า ออกค่อนข้างบ่อย ต้องเรียนรู้งานใหม่ การทำงานไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนไม่มีการตั้งเป้าหมายเมื่อนักเรียนจบหลักสูตรแล้วสามารถไปประกอบอาชีพได้ บางโรงเรียนมีปัญหาในการทำงานควบสองตำแหน่ง ทำให้ประสิทธิภาพของงานแต่ละอย่างออกมาไม่ดีเท่าที่ควร

2) ด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน ผู้ปกครองคาดหวังกับนักเรียนมากเกินไป ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองเด็กที่แท้จริง การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบ

ผลสำเร็จ เพราะโรงเรียนบางแห่งไม่ยอมรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเข้าเรียนร่วม เพราะคิดว่าจะเป็นภาระต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน

3) ด้านบุคลากร ผู้บริหารขาดประสบการณ์ในการบริหาร การจัดทำ IEP ยังไม่ตรงกับลักษณะของความพิการที่แท้จริง บุคลากรยังขาดความรู้ทางด้านเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และบุคลากรมีการเปลี่ยนบ่อย ทำให้การทำงานไม่มีความต่อเนื่อง พร้อมทั้งขาดจิตวิทยาในการปรับพฤติกรรมเด็ก เน้นใช้ความรุนแรงเพื่อให้เด็กเกรงกลัวเท่านั้น

4) ด้านการเงิน ค่าสาธารณูปโภคค่อนข้างน้อย เพราะการที่มีเด็กประจำอยู่ด้วยทำให้มีการใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ซึ่งในบางครั้งก็ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง

5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครูไม่มีประสบการณ์ในการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ถูกจัดมาให้ สื่อส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายๆ กัน ไม่มีสื่อที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ของเด็กพิการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับห้องเรียน เพราะส่วนใหญ่จะเป็นสื่อของเด็กปกติ

6) ด้านการบริหารจัดการ การนำนโยบายต่างๆ มาสู่การปฏิบัติบางครั้งยังขยายผลไม่ครอบคลุม ทำให้มีภาระงานเพิ่มมากขึ้น คนที่เป็นหลักมอบหมายเป็นหัวหน้าฝ่ายมีการโยกย้ายบ่อย อาคารเรียนเป็นอาคารสำหรับนักเรียนทั่วไป ไม่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เช่น อาคารมี 3 ชั้น ซึ่งเป็นอันตราย

ภัยคุกคาม

1) ด้านสังคมและวัฒนธรรมการเลี้ยงดูเด็กระหว่างโรงเรียนกับบ้านจะมีการดูแลที่แตกต่างกัน โดยส่วนมากที่บ้านจะไม่ยอมให้เด็กช่วยเหลือตัวเอง ทำให้ติดนิสัยนำมาใช้ที่โรงเรียน และก็จะสร้างภาระงานให้กับพี่เลี้ยงในการดูแลบุคคลภายนอกไม่เข้าใจเด็กพิการ แสดงอาการ

รังเกียจ เพราะคิดว่าเด็กพิการทำอะไรเองไม่ได้ และจะทำอันตรายให้กับผู้อื่น

2) ด้านเทคโนโลยี คนพิการไม่มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ใช้งานในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ ครูไม่มีความรู้ด้านสื่อเท่าที่ควร

3) ด้านเศรษฐกิจ เด็กบางคนได้รับการฝึกแล้วสามารถทำงานได้ ยังไม่สำเร็จ การศึกษาผู้ปกครองก็จะมารับกลับเพื่อให้ไปช่วยงานที่บ้าน เพราะทางครอบครัวมีรายได้ต่ำ ต้องกลับไปช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว

4) ด้านการเมืองและกฎหมาย พบว่าถึงจะมีความพิการน้อย ถ้ามีความประสงค์ที่เข้าเรียนกับโรงเรียนของผู้ที่มีความบกพร่องทางปัญญา จะต้องมีการวัดไอคิว เป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนว่าเด็กมีไอคิวต่ำจริงๆ และบางกรณีผู้ปกครองไม่ได้อยากให้บุตรหลานของตนจดทะเบียนเป็นผู้ที่มีความพิการ

1.3 สรุปผลการสัมมนาบุคลากรจากโรงเรียนร่วมพบว่าสภาพปัจจุบันมีปัญหาข้อจำกัด และภัยคุกคาม ดังนี้

ข้อจำกัด

1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย พบว่าปัญหาในระดับขั้นพื้นฐาน โรงเรียนดูแลให้อยู่ในสังคมได้แต่ในเรื่องการเรียนรู้ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่ที่จำกัด สถานที่บางส่วนไม่เหมาะสมกับความพิการของเด็ก ผู้ปกครองบางคนไม่ยอมรับว่าลูกตนเองเป็นเด็กพิการ รวมถึงไม่มีการกระจายเด็กนักเรียนไปโรงเรียนอื่น ในการรับนักเรียน ศูนย์ควรมีการคัดกรองก่อนที่จะส่งเด็กพิการไปยังโรงเรียนต่างๆ ไม่ใช่เพียงแต่ส่งมาที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง

2) ด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่าได้รับอุปถัมภ์

การศึกษาล่าช้ามีความลำบากใจในการสอน เพราะในเวลาเดียวกัน ต้องสอนเด็กปกติและต้องดูแลเด็กพิเศษ ประสานงานกับครูล่าม มีปัญหาในเรื่องของการวัดผลของเด็ก การเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ เพราะเด็กมีจำนวนค่อนข้างมาก โรงเรียนมักมีข้ออ้างว่าห้องเรียนไม่เพียงพอที่จะให้เด็กพิเศษมาร่วมเรียนด้วยในชั้นเรียน

3) ด้านบุคลากร ผู้บริหารใหม่ไม่เข้าใจในการศึกษาพิเศษ อัตรากำลังไม่ตรงตามจำนวนเด็ก การบริหารจัดการในเรื่องบุคลากรที่ไม่ชัดเจน เช่น ครูไปปฏิบัติหน้าที่ให้ต้นสังกัดโดยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนที่รับมอบหมาย และครูที่ได้รับเงินจากการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่น ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน เพราะถ้างบประมาณจะมีการเลิกจ้าง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครู ส่วนเรื่องค่าตอบแทนของพี่เลี้ยงก็ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในยุคปัจจุบัน

4) ด้านการเงิน การบริหารงบประมาณที่มาจากหน่วยงานหลักจะค่อนข้างยุ่งยาก บางโรงเรียนมีงบประมาณไม่พอจ่าย ทำให้ค่าอาหารไม่เพียงพอต่อเด็กพิเศษ

5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครูยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี สำหรับเด็กพิเศษเท่าที่ควร หน่วยงานนอกมักจะไม่เข้าใจเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ของเด็กพิการ เพราะบางความพิการความต้องการสื่อก็ต้องจัดให้มีความแตกต่างกันไป

6) ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการครูที่ส่งมาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ผู้บริหารใหม่ก็จะไม่เข้าใจงานการศึกษาพิเศษ พนักงานเพิ่มมากขึ้นจำเป็นต้องให้พี่เลี้ยงเข้าไปดูแลซึ่งพี่เลี้ยงอาจยังไม่มีความเข้าใจหรือชำนาญในการสอนเด็กพิเศษ

ภัยคุกคาม

1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้ปกครองจะไม่ค่อยยอมรับเปิดตัวว่าลูกตนเองเป็นเด็กพิการไม่ยอมให้ลูกไปเรียนในโรงเรียนเด็กพิการหรือโรงเรียนที่เปิดสอนให้กับเด็กปกติและเด็กพิการร่วมกัน

2) ด้านเทคโนโลยี หน่วยงานบางส่วนไม่เข้าใจว่าเด็กพิการมีความสามารถ ทำให้ใช้เทคโนโลยีกับพวกเขาไม่ตรงจุด หรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของเทคโนโลยี

3) ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ ครอบครัวยากแค้นและมีปัญหาทางอารมณ์ ทำให้เด็กการเป็นเด็กมีปัญหาภาวะจิตใจและอารมณ์จะไม่คงที่

4) ด้านการเมืองและกฎหมาย หน่วยงานในท้องถิ่นจะมีภัยคุกคามในการขอสนับสนุนงบประมาณการจัดซื้อ พัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ มีข้อจำกัดเรื่องกรอบอัตรากำลังตามกฎหมาย

1.4 สรุปกรอบแนวคิดของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่ได้จากการเสวนากลุ่มจากการสอบถามผู้เข้าร่วมเสวนาพบว่า การจะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ดี มีประสิทธิภาพ จะต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพควรมีองค์ประกอบดังนี้

- 1)การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ
- 2)ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ
- 3)การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือได้

4)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกันของบุคลากรและเครือข่าย

6)ศูนย์การศึกษาพิเศษเน้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

7)ศูนย์การศึกษาพิเศษให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างมีวัตถุประสงค์

8)ศูนย์การศึกษาพิเศษมีความคาดหวังสูงต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

โรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีประสิทธิภาพ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

- 1)การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 2)ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู
- 3)การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือได้
- 4)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 6)เน้นการเรียนการสอนและเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ
- 7)การเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์
- 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

โรงเรียนเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

- 1)การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 2)ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู

3) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือได้

4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม

5) การมีวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ร่วมกัน

6) เน้นการเรียนการสอน และเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

7) การเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์

8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

ศึกษาความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลในรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดที่ได้จากการเสวนากลุ่มในรอบแรก ไปสอบถามจากบุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครู นำผลที่ได้ไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าองค์ประกอบของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ความเป็นมืออาชีพ

ตัวชี้วัดที่ 1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดที่ 2 การบริหารงานเชิงรุก

ตัวชี้วัดที่ 3 การสร้างวัฒนธรรม

องค์กร

ตัวชี้วัดที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

และร่วมคิดร่วมทำ

ตัวชี้วัดที่ 5 การนิเทศ กำกับติดตาม

ประเมินผล การปฏิบัติงาน

ตัวชี้วัดที่ 6 การใช้ข้อมูลผลการประเมิน หรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการ และการจัดการ

ตัวชี้วัดที่ 7 มีความเข้าใจลักษณะเฉพาะและปรัชญาการจัดการศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1 สร้างสร้างวิสัยทัศน์

ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้บุคคลมีวิสัยทัศน์ร่วม

ตัวชี้วัดที่ 3 การพัฒนาวิสัยทัศน์ของบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร

ตัวชี้วัดที่ 4 การทำให้วิสัยทัศน์ร่วมกันไปสู่จุดมุ่งหมาย

2.3 องค์ประกอบที่ 3 การคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 1 การใช้กลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จของผู้เรียน โดยใช้การสื่อสารเพื่อเสริมแรงในความคาดหวัง

ตัวชี้วัดที่ 2 การใช้บทบาทเชิงรุกในการจัดการเรียนการสอน โดยการสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานที่มีประสิทธิผล

2.4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำหลักสูตรหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 4 การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ

โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 4 การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ

2.5 องค์ประกอบที่ 5 การจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP)

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

โรงเรียนเฉพาะความพิการ และโรงเรียนเรียนร่วม

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดทำแผนการให้บริการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล (ITP)

2.6 องค์ประกอบที่ 6 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดและปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ตัวชี้วัดที่ 2 การเชื่อมโยงการใช้แหล่งเรียนรู้

2.7 องค์ประกอบที่ 7 การให้บริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ตัวชี้วัดที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 5 การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 6 การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นการประเมินคุณภาพภายใน

ตัวชี้วัดที่ 8 จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.8 องค์ประกอบที่ 8 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

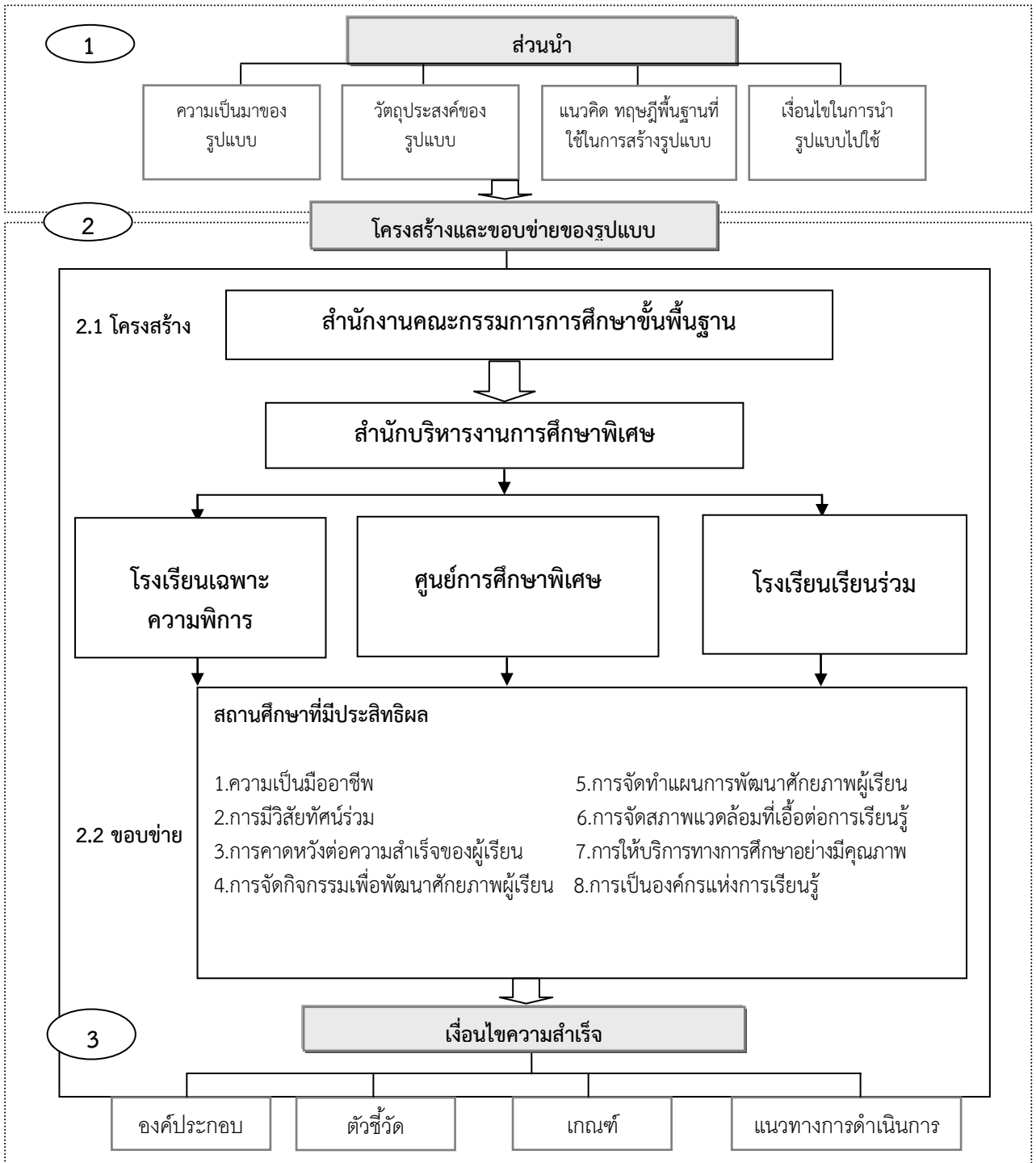
ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 การสร้างเครือข่ายความรู้ และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 3 การจัดการความรู้ใน
สถานศึกษา

สามารถสรุปเป็นรูปแบบการจัด
การศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง
สติปัญญาในประเทศไทย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

อภิปรายผล

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายในมีข้อจำกัด ด้านโครงสร้างและนโยบายด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ภัยคุกคามด้านสังคมและวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ของสถานศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ และโรงเรียนเรียนร่วม ทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกมีข้อจำกัด สอดคล้องกับ วิรัช ภู่อเล็ก(2547) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สภาวรัตน์ ดันตินรินาถ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลางจุไรรัตน์ คงปั้น (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ สุรจิต วรรณวล (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด อัจฉริยา กุดหอม

(2550) ทำการศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษาแสงจันทร์ยิ่งสัมพันธ์เจริญ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย

รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยจึงควรนำการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมืออาชีพการมีส่วนร่วม การมุ่งหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียนการจัดการกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนการจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การให้บริการทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

สอดคล้องกับแซมมอนส์ ฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammons, Hillman and Mortimore, 1995, p.8) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ลูเนนเบิร์ก และออสเตน (Lunenburg and Ornstein, 1996, p.348) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน จากโครงการ Connecticut School Effectiveness Project และได้สรุปลักษณะของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลว่ามีลักษณะ 7 ประการ คลิกแมน กอร์ดอน และโรสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2001, p. 49) ได้สรุปคุณลักษณะของโรงเรียนประสิทธิผล หรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานที่ปรับปรุงแล้วว่ามี 12 ประการ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, น.177-188) ได้ศึกษาวิจัยองค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ได้แก่ 1) การเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้ 2)ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู 3)การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือได้ 4)สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5)การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6)เน้นการเรียนการสอน 7)การเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ 8)มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1.สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรสร้างความตระหนักในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรมีโครงการนำรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปปฏิบัติใน 3กลุ่มสถานศึกษา และคัดเลือกหน่วยงานที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1.ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประเภทอื่น ๆ

2.ควรศึกษาวิจัยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ คงปิ่น. (2549). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- นางลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.(2542).ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก .
ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก .
ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2553.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2551).ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่125 ตอนที่ 28 ก.
(5 กุมภาพันธ์ 2551).
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2540).วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่ 7. ม.ป.ท.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย . (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก.24. (สิงหาคม 2551).
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.(2543). การวัดด้านจิตพิสัย. สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.กรุงเทพฯ.
- วิรัช ภู่อเล็ก.(2547).การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงาน
บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัญจิต วรรณนวล. (2549). การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สภารัตน์ ตันตินีรนารถ. (2549). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียน
ร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคกลาง. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงจันทร์ ยิ่งสัมพันธ์เจริญ. (2553).ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มี
ความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัด
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อัจฉริยา กุดหอม. (2550). การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐาน
การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัย และ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Glickman, D. and Others, (2001) Supervision and Instructional Leadership a developmental
approach (USA; Allyn and bacon,fifth edition.

Lunenburg, Fred, and Allan, C. Ornstein. (1996) Educational Administration: Concepts and Practiccs.2nd ed. Oxford: Wadsworth Publishing Company.

Sammonds, Peter, Hillman, Judi, and Mortimore, P. (1995). “Key characteristics of effective Schools A review of school effectiveness research.” A report by the Institute of Education for The Office for Standards in Education.